

Wojna w Ukrainie a NATO

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2023

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W marcowym badaniu¹ zapytaliśmy Polaków po raz pierwszy od listopada ubiegłego roku o ich poczucie zagrożenia wojną w Ukrainie oraz stosunek do ukraińskich uchodźców. Jako że od kilku miesięcy w polskiej i europejskiej debacie publicznej coraz częściej mówi się o możliwym załamaniu ukraińskiej obrony, a także o potencjalnych atakach Rosji na kolejne kraje – w tym te należące do NATO – nasze powtarzalne pytania uzupełniliśmy o kilka tematów dotyczących Sojuszu Północnoatlantyckiego. Zapytaliśmy badanych z jednej strony o to, czy – ich zdaniem – NATO wystarczająco wspiera walczącą Ukrainę, z drugiej – czy pomoc ta jest odpowiednio wykorzystywana przez Ukrainę, i wreszcie – na ile prawdopodobny wydaje im się przewidywany przez coraz więcej ekspertów atak Rosji na kraje sojuszu.

POCZUCIE ZAGROŻENIA

Odsetek Polaków uważających, że wojna w Ukrainie zagraża bezpieczeństwu Polski, pozostawał przez ostatnie dwa lata wysoki, ale względnie stabilny. Utrzymywał się zwykle w okolicach 75% i dopiero jesienią ubiegłego roku zaczął nieco spadać. Od poprzedniego pomiaru wzrósł jednak aż o 9 punktów procentowych (z 74% do 83%), osiągając poziom bardzo zbliżony do tego z początku rosyjskiej inwazji (85%), kiedy wiele osób wątpiło jeszcze, czy Ukraina utrzyma się choćby kilka tygodni. Wynik ten sugeruje, że liczne wypowiedzi ekspertów z ostatnich miesięcy o ewentualnej przegranej Ukrainy i marszu rosyjskiej armii na Zachód oddziaływały wyraźnie na polską opinię publiczną. Warto w tym kontekście przytoczyć wyniki naszego telefonicznego badania „O czym się mówi?”, z którego wynika, że wątek wojny w Ukrainie pojawia się obecnie w codziennych rozmowach Polaków aż o 18 punktów procentowych częściej, niż miało to miejsce jeszcze w listopadzie 2023 roku, kiedy zainteresowanie wojną – podobnie jak związane z nią poczucie zagrożenia – również zdawało się spadać².

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (407) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

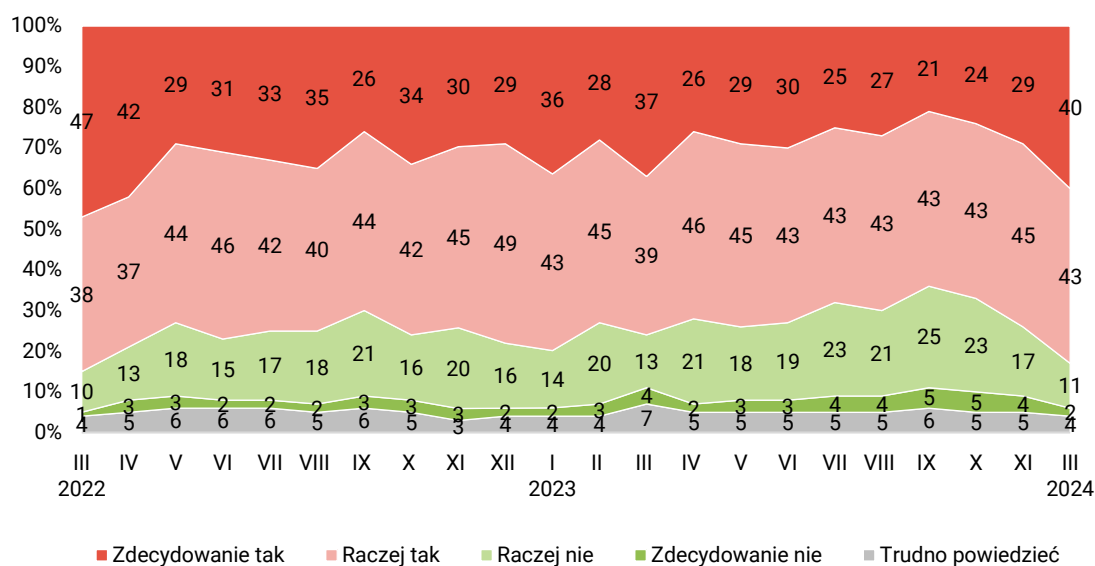
- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiadnim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiadnim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 7 do 17 marca 2024 roku na próbie liczącej 1089 osób (w tym: 60,8% metodą CAPI, 24,3% – CATI i 14,9% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

² Zob. komunikat CBOS Flash „O czym się mówi?”, marzec 2024 (oprac. Michał Feliksiak).

RYS. 1. Czy, Pana(i) zdaniem, wojna w Ukrainie zagraża bezpieczeństwu Polski czy też nie?

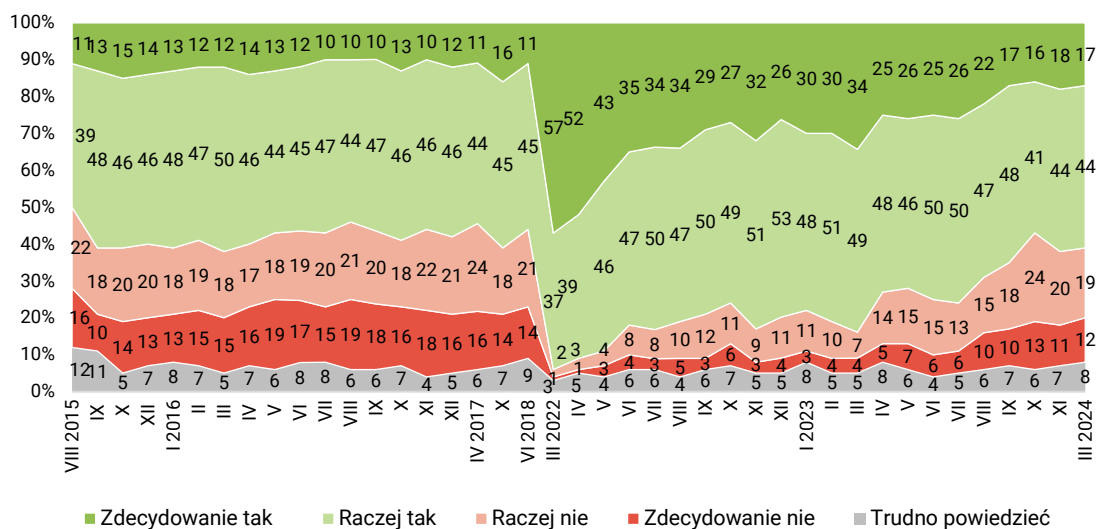

Zagrożenie dla bezpieczeństwa naszego kraju częściej dostrzegają starsi badani (88% wśród najstarszych wobec 72% wśród najmłodszych), lepiej wykształceni (87% wśród osób z wykształceniem wyższym wobec 74% z podstawowym lub gimnazjalnym) oraz częściej praktykujący religijnie (88% praktykujących raz w tygodniu wobec 76% w ogóle niepraktykujących) – zob. tabelę aneksową 1.

POMOC DLA UCHODźCÓW Z UKRAINY

W przeciwieństwie do poczucia zagrożenia wojną, nasz stosunek do uchodźców z Ukrainy nie uległ przez zimę większym zmianom. Odsetek Polaków popierających ich przyjmowanie jest niemal identyczny jak przy poprzednim pomiarze (61% wobec 62% w listopadzie). Wynik ten jest znacząco niższy niż na początku wojny (w marcu 2022 roku wynosił 94% i przez kolejny rok utrzymywał się zwykle w okolicach 80%), ale jednocześnie potwierdza wyhamowanie trendu spadkowego, który rozpoczął się wiosną zeszłego roku – wraz z pierwszymi doniesieniami o tzw. kryzysie zbożowym, związanym z niekontrolowanym napływem ukraińskiego zboża do Polski – a przyspieszył jeszcze gwałtownie latem. Podobnie jak w listopadzie, niemal co trzeci respondent jest obecnie przeciwny przyjmowaniu ukraińskich uchodźców (31%, bez zmian).

RYS. 2. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna przyjmować ukraińskich uchodźców z terenów objętych konfliktem?

Poparcie dla przyjmowania ukraińskich uchodźców rzadziej deklarują kobiety (57% wobec 65% mężczyzn), młodszy badani (47% w najmłodszej grupie wobec 68% wśród najstarszych respondentów), osoby mieszkające na wsi (52% wobec 83% w największych miastach), słabiej wykształcone (50% z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym wobec 76% z wyższym), o niższych dochodach *per capita* w swoim gospodarstwie domowym (46% wśród ankietowanych o najniższych dochodach wobec 83% wśród badanych o najwyższych), częściej praktykujące religijnie (54% praktykujących kilka razy w tygodniu wobec 67% niepraktykujących), a także posiadające niesprecyzowane poglądy polityczne (40% wobec 75% wśród zwolenników lewicy i 62% sympatyków prawicy) – zob. tabelę aneksową 2. Wyraźne różnice występują też pomiędzy elektoratami – najbardziej przychylni przyjmowaniu Ukraińców są obecnie wyborcy Koalicji Obywatelskiej i Lewicy, a najmniej – Konfederacji Wolność i Niepodległość.

TABELA 1

Potencjalne elektoraty partyjne	Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna przyjmować ukraińskich uchodźców z terenów objętych konfliktem?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Koalicja Obywatelska	78	17	5
Lewica*	77	14	9
Trzecia Droga	68	23	9
Prawo i Sprawiedliwość	60	32	8
Konfederacja Wolność i Niepodległość	48	51	1

* Uwaga: niewielka liczebność zwolenników tego ugrupowania w próbie

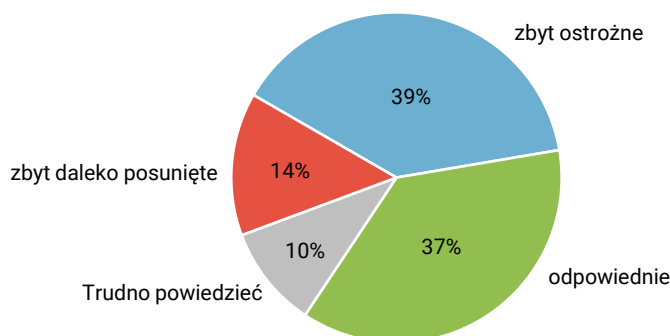
ZAANGAŻOWANIE NATO

W debacie publicznej coraz częściej szuka się odpowiedzialnych za pogorszenie sytuacji Ukrainy na froncie. Mówi się o odpowiedzialności Sojuszu Północnoatlantyckiego, który miałby działać w tej sprawie zbyt ostrożnie i zbyt powoli dostarczać Ukrainie broń czy amunicję. Podnoszą się też głosy, że to Ukraina nie wykorzystuje otrzymywanej pomocy właściwie. Postanowiliśmy sprawdzić, co na ten temat sądzą nasi badani.

Zbliżone odsetki respondentów uznały, że działania NATO wobec wojny w Ukrainie są z jednej strony zbyt ostrożne (39%), a z drugiej – odpowiednie (37%). Wyraźnie niższy jest natomiast udział Polaków uważających posunięcia sojuszu za przesadne (14%).

CBOS

RYS. 3. Czy działania NATO wobec wojny w Ukrainie są:

Działania NATO za zbyt ostrożne częściej uznają mężczyźni (42% wobec 35% kobiet), badani w średnim wieku (43% w grupie 35–44 lata i 42% w grupie 45–54 lata wobec 27% wśród najmłodszych respondentów) oraz lepiej wykształceni (44% wśród osób z wykształceniem wyższym wobec 26% z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym).

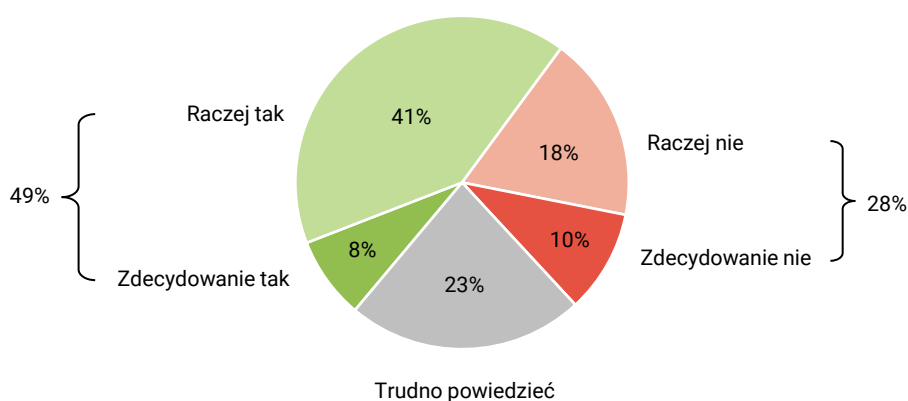
Z kolei na mniejszościowe przekonanie, że działania NATO są zbyt daleko posunięte, natrafiamy ponadprzeciętnie często wśród młodszych respondentów (20% w najmłodszej grupie wobec 6% w grupie 45–54 lata), słabiej wykształconych (16% wśród badanych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym wobec 4% w grupie osób z wykształceniem wyższym) oraz gorzej oceniających swoje warunki materialne (24% wśród oceniających je jako złe wobec 9% oceniających je jako dobre) – zob. tabelę aneksową 3.

Niespełna połowa Polaków (49%) uważa, że Ukraina dobrze wykorzystuje pomoc otrzymywaną od krajów NATO, a więcej niż co czwarty (28%) jest przeciwnego zdania. Zwraca uwagę wyjątkowo wysoki odsetek odpowiedzi „Trudno powiedzieć” – 23%. Zestawiając te wyniki z odpowiedziami na poprzednie pytanie, możemy stwierdzić, że odsetek Polaków uznających działania NATO wobec

Ukrainy za niedostateczne (39%) jest wyższy niż odsetek uważających, że Ukraina nieodpowiednio wykorzystuje otrzymywaną pomoc (28%), choć różnica ta nie jest wielka.

CBOS

RYS. 4. Czy, Pana(i) zdaniem, Ukraina dobrze wykorzystuje pomoc otrzymywaną od krajów NATO?

Przekonanie o niewłaściwym wykorzystywaniu pomocy NATO przez Ukraińców dość wyraźnie warunkują kwestie społeczno-demograficzne – znacznie częściej wyrażają je mężczyźni (36% wobec 22% kobiet), młodszy badani (43% wśród najmłodszych wobec 19% wśród najstarszych), gorzej oceniający swoje warunki materialne (45% oceniających je jako złe wobec 27% oceniających je jako dobre) oraz wyznający poglądy prawicowe (36% wobec 22% sympatyków lewicy) – zob. tabelę aneksową 4. Wśród elektoratów jedynie w grupie często niechętnych Ukrainie wyborców Konfederacji Wolność i Niepodległość jest to pogląd większościowy.

TABELA 2

Potencjalne elektoraty partyjne	Czy, Pana(i) zdaniem, Ukraina dobrze wykorzystuje pomoc otrzymywaną od krajów NATO?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Koalicja Obywatelska	64	17	19
Trzecia Droga	55	28	17
Prawo i Sprawiedliwość	50	28	22
Lewica*	49	23	28
Konfederacja Wolność i Niepodległość	38	52	10

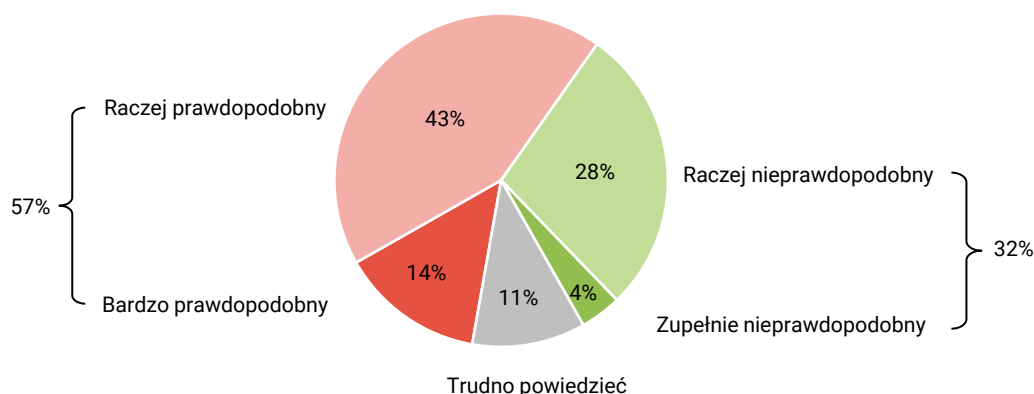
* Uwaga: niewielka liczebność zwolenników tego ugrupowania w próbie

Coraz więcej zachodnich ekspertów, wojskowych oraz polityków mówi o potencjalnie zbliżającym się ataku Rosji na państwa NATO. Zwykle padają przy tym konkretne przedziały czasowe, w których miałyby do takiej agresji dojść, a szacunki wahają się często między trzema a ośmioma latami (choć niektórzy dają sojusznikowi nawet mniej czasu). Co sądzą o tych prognozach nasi badani? Okazuje się,

że ponad połowa Polaków (57%) uważa atak Rosji na kraje NATO za prawdopodobny (14% uznaje go nawet za bardzo prawdopodobny). Przeciwnego zdania jest mniej więcej co trzeci badany (32%), choć zaledwie 4% uznaje taki atak za zupełnie nieprawdopodobny. Co dziewiąty (11%) nie ma na ten temat zdania.

CBOS

RYS. 5. Coraz częściej mówi się o ewentualnym, zbrojnym ataku Rosji na państwa NATO, który miałyby nastąpić w ciągu najbliższych 3 do 8 lat. Na ile prawdopodobny wydaje się Panu(i) taki atak?

Atak Rosji za nieprawdopodobny uznają częściej młodszy ankietowani (52% w najmłodszej grupie wobec 25% w najstarszej) oraz rzadziej praktykujący religijnie (42% wśród w ogóle niepraktykujących wobec 18% wśród praktykujących kilka razy w tygodniu) – zob. tabelę aneksową 5. Pogląd, że do ataku nie dojdzie, pojawia się też znacznie częściej wśród respondentów żywo interesujących się polityką (44% wobec 26% wśród osób nieinteresujących się nią zupełnie), choć wynika to w dużej mierze z tego, że rzadziej udzielają oni odpowiedzi „Trudno powiedzieć” – również wśród badanych bardzo interesujących się polityką przeważają bowiem pesymistyczne przewidywania.

TABELA 3

Zainteresowanie polityką	Ocena prawdopodobieństwa ataku Rosji na państwa NATO w ciągu najbliższych 3 do 8 lat		
	Prawdopodobny	Nieprawdopodobny	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Bardzo duże	54	44	2
Duże	59	36	5
Średnie	60	31	9
Nikłe, niewielkie	53	32	15
Żadne	49	26	25

Ciekawe różnice ujawniają się w tym przypadku pomiędzy elektoratami: obawy przed atakiem Rosji są najsilniejsze wśród wyborców Prawa i Sprawiedliwości, a najłabsze wśród zwolenników

Konfederacji Wolność i Niepodległość oraz Lewicy – w tych dwóch ostatnich grupach przeważają osoby uznające taki atak za nieprawdopodobny.

TABELA 4

Potencjalne elektoraty partyjne	Ocena prawdopodobieństwa ataku Rosji na państwa NATO w ciągu najbliższych 3 do 8 lat		
	Prawdopodobny	Nieprawdopodobny	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość	68	22	10
Koalicja Obywatelska	57	35	8
Trzecia Droga	57	31	12
Lewica*	46	49	5
Konfederacja Wolność i Niepodległość	41	53	6

* Uwaga: niewielka liczebność zwolenników tego ugrupowania w próbie

***

Odsetek Polaków uważających, że wojna w Ukrainie zagraża bezpieczeństwu Polski, obecnie wyraźnie wzrósł, osiągając poziom odnotowywany ostatnio tuż po rozpoczęciu rosyjskiej inwazji w 2022 roku. Z kolei udział badanych popierających przyjmowanie ukraińskich uchodźców właściwie się nie zmienił – pozostaje większościowy, choć wyraźnie niższy niż w pierwszym roku po wybuchu konfliktu.

Zbliżone odsetki Polaków uważają działania NATO wobec wojny w Ukrainie z jednej strony za zbyt ostrożne, a z drugiej za odpowiednie – są to dwa dominujące głosy w tej sprawie. Niespełna połowa badanych twierdzi, że Ukraińcy dobrze wykorzystują otrzymywaną od krajów sojuszu pomoc, więcej niż co czwarty jest jednak przeciwnego zdania. Wreszcie ponad połowa Polaków uważa zbrojny atak Rosji na któreś z państw NATO w przeciągu najbliższych lat za prawdopodobny.

Opracował

Jonathan Scovil